

DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Dalyko pavadinimas	Mokslų kryptis (šaka) kodas	Fakultetas	Katedra
Reikšmės problema kalbų ir kultūrų sankirtoje	Filologija 04H	Filologijos	Anglų filologijos katedra
Studijų būdas	Valandų skaičius	Studijų būdas	Valandų skaičius
paskaitos		konsultacijos	10
individualus	190	seminarai	
Iš viso kreditų:			5

Dalyko anotacija

Visuomenės internacionalizacijos bei Europos integracijos procesas skatina daugiakalbystę ir didesnę dėmesį tarpkalbinių aspektų specifikai, apsprendžiančiai individų komunikacinę kompetenciją. Atsiranda poreikis greitai ir efektyviai reaguoti į pokyčius įvairiuose kalbų sistemos lygmenyse, o ši dinamika reikalauja patikimų rekomendacijų, kurias galima gauti tik pasitelkus didelės apimties autentišką empirinę kalbinę medžiagą. Vienas svarbiausių ir ryškiausių kalbinių reiškinių aptariamame kontekste yra kalbos ženklų reikšmė bei raiška, jų kitimas dėl įvairių išorinių ir vidinių veiksnių bei visų šių padarinių interpretavimas.

Svarbiausias tikslas leisti studentams suvokti ne tik universalius žmonių kalbai būdingus dalykus, bet ir atskleisti studijuojamų kalbų struktūrinių, socialinių, kultūrinių ypatumų specifiką, tam tikrų bruožų reliatyvumą. Bus mokoma objektyviai reaguoti bei kūrybiškai spręsti pastoviai kylančias problemas kalbininkams, vertėjams, pedagogams, leksikografams. Būtina pažvelgti giliau ir plačiau į reikšmės problemišumą tarpkalbiniu aspektu, aptarti svarbiausius veiksnius, įtakojančius šio kalbos reiškinio kitimą, t.y. dinamiką laike ir jo sinchroninę įvairovę. Svarbu ugdyti kūrybiškai kritišką požiūrį į lingvistinės semantikos problemas, puoselėti mokslinį mąstymą (analizę, sintezę), taikyti tekstynų lingvistikos tyrimo metodiką, diegti skaitmenines informacijos technologijas savo mokslinėje veikloje ir naudoti jas sisteminant kalbos duomenis bei analizuojant gautus rezultatus.

Pagrindinis dėmesys bus sutelktas kokybinių ir kiekybinių tarpkalbinių tapatumo parametrų analizei, atitikmenų parinkimo problemai bei jų priimtino gradacijai. Aiškinami kontrastyvinės analizės, besiremiančios lygiagrečiais tekstynais, metodikos privalumai. Iliustravimui pasirenkama vienos problemiškesnių kalbos kategorijų kalboje – modalumas (modality) ir modalinimas (hedging), kurios labai ryškiai demonstruoja kultūrinę bei kalbinę specifiką šiuolaikiniame gyvenime. Bus aptariami reikšmės dinamikos, gramatikalizacijos (grammaticalization), pragmatikalizacijos (pragmaticalization), tarpkalbiniai teksto subjektyvinimo (subjectification) raiškos ir turinio aspektai.

Toks požiūris lemia siūlomo kurso faktinės medžiagos šaltinius bei analizės ypatumus; tai ne tik žodynai, lietuvių ir anglų kalbų gramatikos vadovėliai/monografijos, bet ir anglų bei lietuvių kalbų tekstynai: Dabartinės lietuvių kalbos tekstynas bei Lygiagretusis tekstynas parengti VDU Kompiuterinės lingvistikos centre (<http://donelaitis.vdu.lt>), (Britų nacionalinis tekstynas (BNC: The British National Corpus: <http://corpus.byu.edu/bnc/>), Anglų kalbos bankas (The Collins WordbanksOnline English corpus), Lietuvių mokslo kalbos tekstynas (CorALit).

Pagrindinė literatūra

1. Aijmer, K. and Simon-Vandenberg, A-M. 2006. *Pragmatic Markers in Contrast*. Volume 2 (Studies in Pragmatics). Elsevier Science. ISBN: 0080446760
2. Butler, Christopher S., Gómez-González, María de los Ángeles and Doval-Suárez, Susana M. (eds.) 2005. *The Dynamics of Language Use. Functional and contrastive perspectives*. ISBN: 9027253838
3. Dirven, R. and M. Verspoor. 1998. *Cognitive Exploration of Language and Linguistics*. John Benjamins Publishing Company. ISBN: 9027219028
4. Facchinetti, Roberta, and Frank Palmer (eds.). 2004. *English Modality in Perspective. Genre Analysis and Contrastive Studies*. (English Corpus Linguistics 1). Frankfurt a.M.: Peter Lang. ISBN: 0820464988

5. Hopper, P.J. and E.C. Traugott. 1994. *Grammaticalization*. Cambridge University Press. ISBN: 0521366844
6. Hunston, S. and Thompson, G. 2001. *Evaluation in Text: Authorial Stance and the Construction of Discourse*. Oxford University Press. ISBN: 0198299869
7. Martin, J. R., White, P. R. R. 2005. *The Language of Evaluation: The Appraisal Framework*. Palgrave Macmillan. ISBN: 140390409X
8. Palmer, F.R. 2001. *Mood and Modality*. Cambridge University Press. ISBN: 0521804795.
9. Usonienė, A. 2004. *Modalumas anglų ir lietuvių kalbose: forma ir reikšmė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla. ISBN: 9986-719-8
10. Willems, D., B. Defrancq, T. Coleman & D. Noël (eds.) 2004. *Contrastive Analysis in Language: Identifying Linguistic Units of Comparison*. Houndmills: Palgrave Macmillan. ISBN: 1403917248.
11. Aijmer, K. and Simon-Vandenberg, A-M. 2006. *Pragmatic Markers in Contrast*. Volume 2 (Studies in Pragmatics). Elsevier Science. ISBN: 0080446760
12. Butler, Christopher S., Gómez-González, María de los Ángeles and Doval-Suárez, Susana M. (eds.) 2005. *The Dynamics of Language Use. Functional and contrastive perspectives*. ISBN: 9027253838

Konsultuojančiųjų dėstytojų vardas, pavardė	mokslo laipsnis	pedag. vardas	Svarbiausieji darbai mokslo kryptyje (šakoje) paskelbti per pastaruosius 5 metus
Aurelija Usonienė	Habil. dr.	Prof.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvių mokslo kalbos tekstynas. <i>Baltistica</i> 2008, XLIII(1), 101-114. 2. Degrees of confidence and modal words in Lithuanian. <i>Lietuvių kalba</i> 2007, 1. http://www.lietuviukalba.lt/) 3. <i>Semantika</i>. 2006. Vilniaus universiteto leidykla. (ISBN: 9986-19-947-6) http://www.leidykla.eu/elektroniai-istekliai/semantika 4. Episteminio modalumo raiška: ekvivalentiškumo bruožai anglų ir lietuvių kalbose. <i>Darbai ir dienos</i>, 45, 2006, 97-108. 5. Tikimybės veiksmažodžiai anglų ir lietuvių kalbose: atitikmenų paieška. <i>Baltistica</i> 2006, 46(2), 321-332. 6. Are They Existential Evidentials? 2005. <i>Innovation and Tradition in Contemporary Language Studies</i>. Vilniaus universiteto leidykla, 124-131. 7. <i>Modalumas anglų ir lietuvių kalbose: forma ir reikšmė</i>. 2004. Vilnius, Vilniaus universiteto leidykla. 8. Extension of Meaning: Verbs of Perception in English and Lithuanian. <i>Meaning Through Language Contrast: The Cambridge Papers</i>. Vol. 1, 2003, 193-220. Ed. by K. M. Jaszczolt, K. Turner. John Benjamins Publishing Co. (ISBN 90 272 5119 3/1 58811 206 3 (US))

Patvirtinta Filologijos fakulteto tarybos posėdyje 2009.05.29; protokolo nr.51

Dekanas: doc.dr. Antanas Smetona